

11 PITKÄNÄ VAI PÄTKÄNÄ? – HYPPYRATA SANOILLA

Harjoitellaan vokaalien kestoerojen tunnistamista sanoilla

Kohderyhmä

- 4–6-vuotiaat
- Pienryhmä

Suomen kielessä vokaalin kesto erottaa sanojen merkityksiä, esim. *uni–uuni*. Monissa muissa kielissä kestoeroa ei ole (ks. KieliVertailu-työvälineen opas, s. 6, 19–20). Tämän takia pitkien ja lyhyiden äänteiden havaitsemista ja ääntämistä on usein harjoiteltava.

Tässä pitkänä vai pätkänä -harjoituksessa harjoitellaan vokaalien kestoeroa kuvien ja liikunnallisen hyppyrataleikin avulla. Harjoitus toimii parhaiten pienryhmässä.

Tavoite

Tavoitteena on harjoitella vokaalien kestoerojen tunnistamista. Samalla opetellaan huomaamaan, kuinka vokaalin kesto vaikuttaa sanan merkitykseen (esim. sika–siika). Voit käyttää harjoituksen sanoja ja kuvakortteja myös kestoerojen ääntämisen harjoitteluun pyytämällä lapsia toistamaan perässä.

Materiaalit

- kuvakortit (20 kpl)

Kuvakortit löydät sivulta 129 alkaen. Halutessasi voit laminoida kortit, jolloin saat niistä pitkäikäisemmät.

Kuvakorttien sanat

puro	siika	uni	sataa
puuro	sima	uuni	lima
raja	siima	savi	liima
raaja	tuli	saavi	kari
sika	tuuli	sata	kaari

Harjoituksen kulku

Ennen leikkiä

1. Tutustu lasten kanssa kuvakorttien sanoihin. Nimeä kortit ja pyydä lapsia toistamaan perässä. Lioittele vokaalien kestoeroja.
2. Näytä lapsille yhtä kuvaa kerrallaan ja kysy esimerkiksi: ”Onko kuvassa UNI vai UUNI?”
 - Sanojen merkityseroihin tutustuminen etukäteen tukee äänneiden kestoeron tunnistamista.

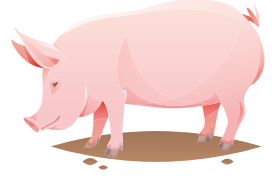
Hyppyrata

1. Aseta lattialle rinnakkain paikkamerkeistä, esimerkiksi lattiamuodoista, muodostuvia ratoja. Ulkona radat voi esimerkiksi piirtää hiekkaan.
2. Pyydä kutakin lasta asettumaan omalle radalleen
 - Lapset ovat rinnakkain.
3. Ohjeista: ”Kun kuulette sanan, jossa on lyhyt äänne, hypätkää yksi hyppy eteen- tai taaksepäin. Kun kuulette sanan, jossa on pitkä äänne, hypätkää kaksi hyppyä eteen- tai taaksepäin.”
4. Lausu ääneen kuvakorttien sanoja, joissa on lyhyitä ja pitkiä vokaaleja. Voit näyttää kuvakorttia samalla, kun sanot sanan.
5. Voit pyytää lapsia toistamaan perässä.

Leikin soveltaminen

Lapset ohjaajina

1. Kun sanat alkavat olla tuttuja, voivat lapset toimia ohjaajina.
2. Voit esimerkiksi sijoittaa kuvakortteja eri puolille tilaa.
3. Lapset asettuvat yksi kerrallaan haluamansa kuvan luo ja nimeävät sen.
4. Muut kuuntelevat, onko sanassa lyhyt vai pitkä vokaali.
5. Lapset siirtyvät kuvan luokse joko pitkillä loikilla (pitkä vokaali) tai lyhyillä hypyillä (lyhyt vokaali) kuulemansa perusteella.

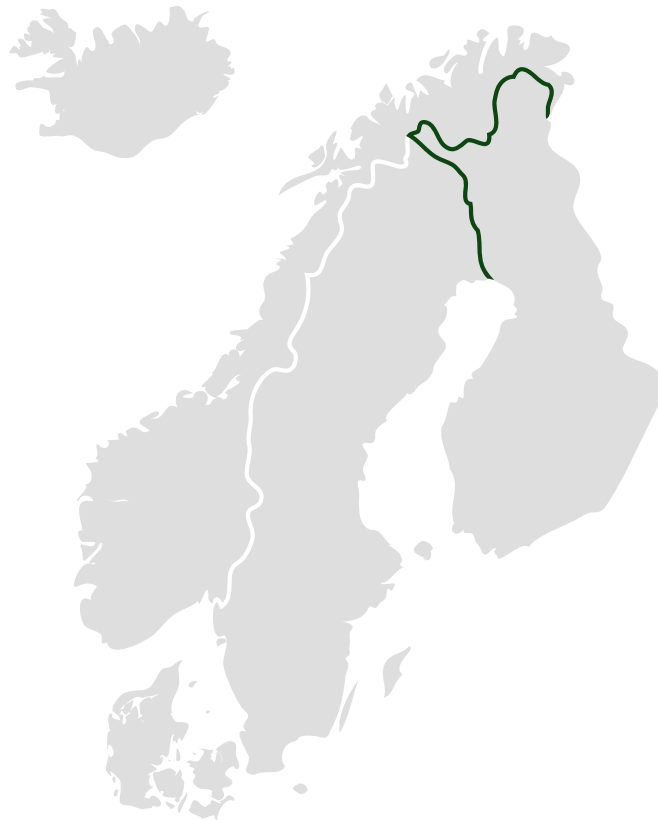

Peilileikki

1. Ulkona vokaalien kestoeroja voidaan harjoitella esimerkiksi peilileikissä.
2. Käytä leikissä apuna harjoituksen kuvakortteja.
3. Yksi lapsi on vuorollaan peili. Peili seisoo selin muihin.
4. Pyydä muita lapsia asettumaan lähtöviivalle.
5. Näytä peilille kuvakorttia. Sano tarvittaessa kuvan sana peilinä olevalle lapselle malliksi.
6. Peili toistaa kuuluvalla äänellä kuvakortin sanan, jossa on lyhyt tai pitkä vokaali.
7. Muut siirtyvät joko lyhyen askeleen (lyhyt vokaali) tai pitkän askeleen (pitkä vokaali) kohti peiliä.
8. Peili kääntyy välillä ympäri. Jos peili näkee jonkun liikkuvan, on liikkujan palattava lähtöviivalle.
9. Lapsi, joka ensimmäisenä koskettaa peiliä ja huutaa oman nimensä, on seuraavalla kierroksella peili.

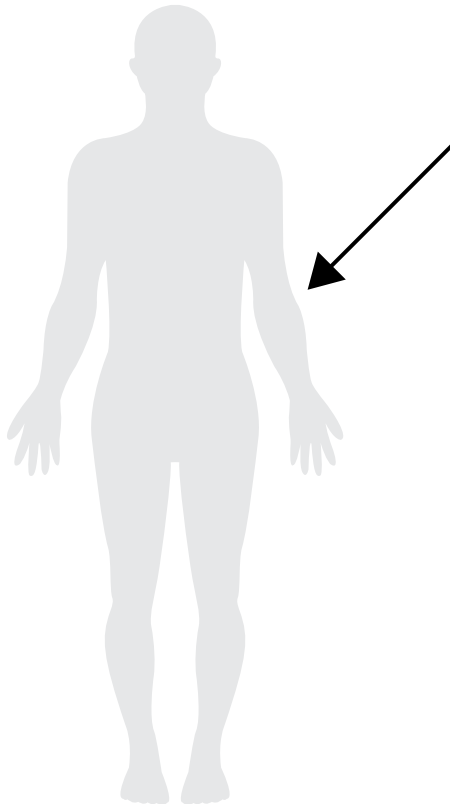
puro

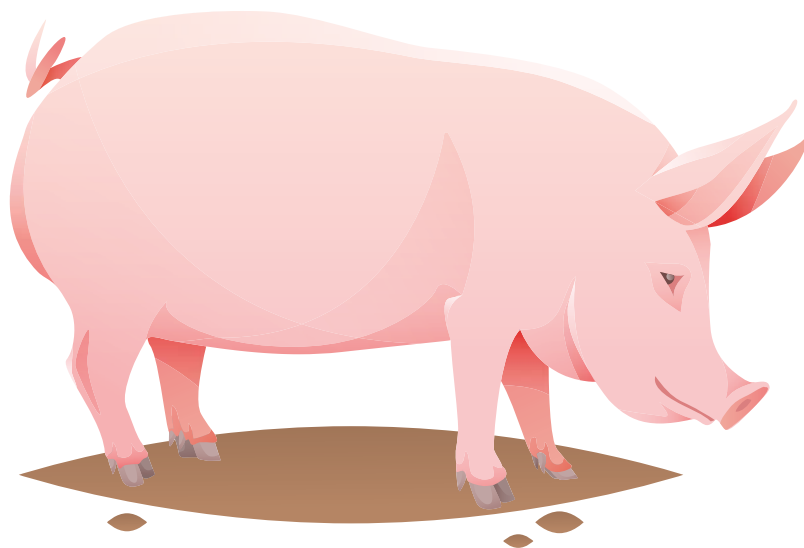
raja

puuro

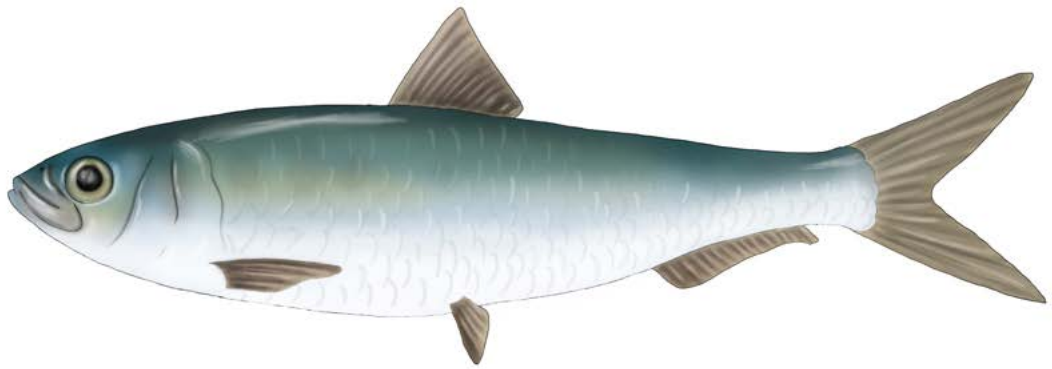
raaja

sika

tuli

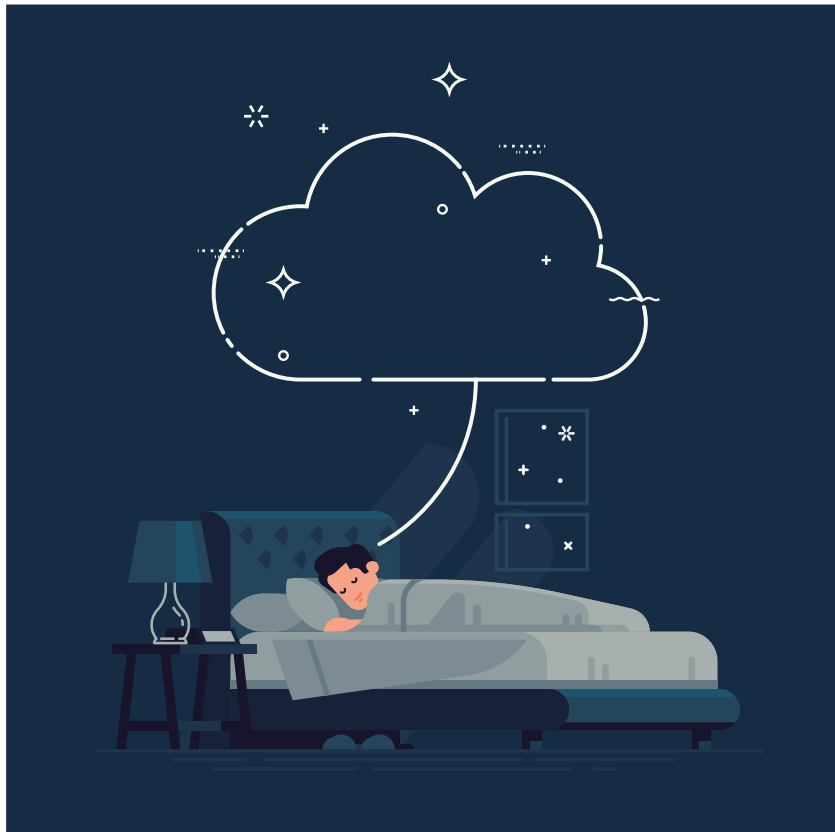
siika

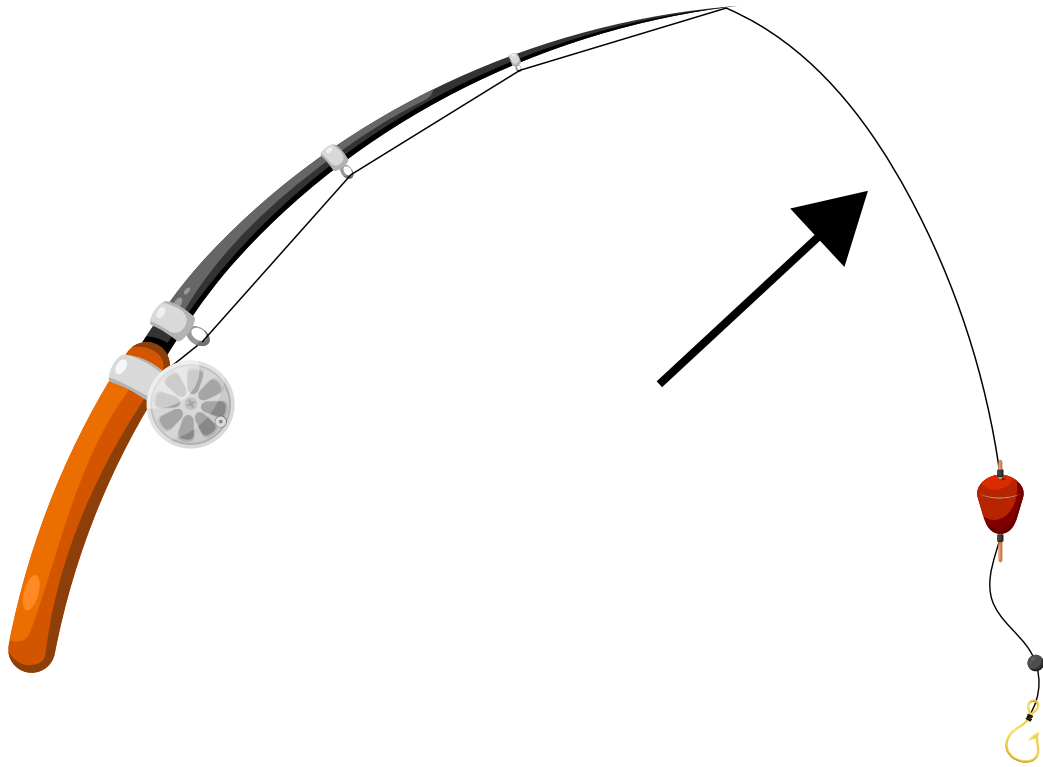
tuuli

sima

uni

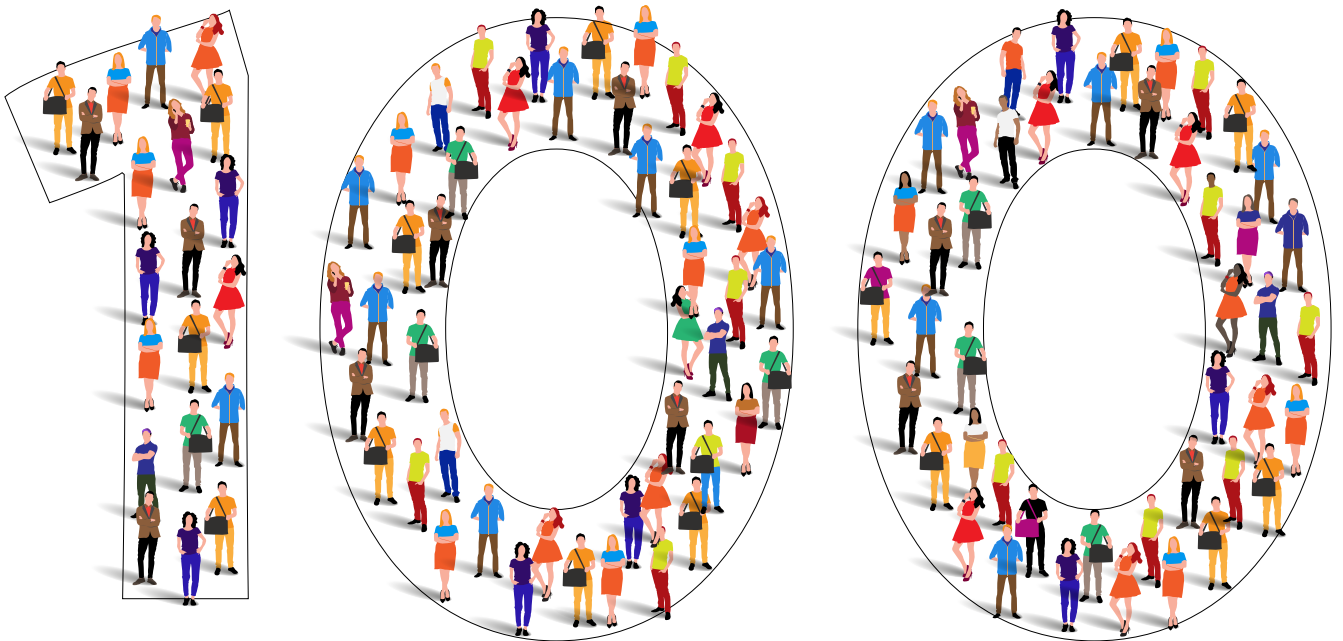
siima

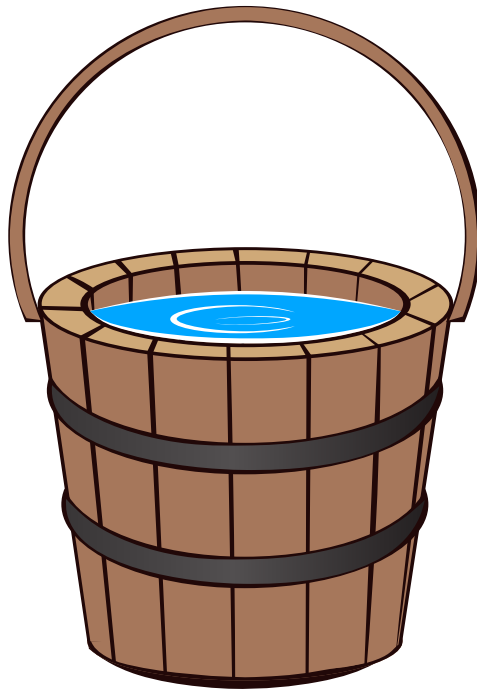
uuni

savi

sata

saavi

sataa

lima

kari

liima

kaari